

УДК 378. 147:614.253

І. М. ЛУКАЩУК

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР НА ОСНОВІ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ХІМІКО-БІОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті розкрито основні особливості підготовки медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків, зазначено деякі шляхи їх використання для підвищення якості навчальних досягнень студентів із хіміко-біологічних дисциплін. Визначено деякі аспекти розуміння підготовки компетентної медичної сестри в умовах медичного коледжу на основі міжпредметних зв'язків. Установлено напрями подальших досліджень, які передбачають визначення організаційно-педагогічних умов забезпечення фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків.

Ключові слова: особливості підготовки, медичні сестри, міжпредметні зв'язки, хіміко-біологічні дисципліни.

Часи, коли роль медичної сестри обмежувалась лише доглядом за хворими й механічним виконанням призначень лікаря, відійшли в минуле. Колись ін'єкції, внутрішньовенні переливання чи катетеризацію сечового міхура виконували лише лікарі, а зараз – медсестри. Роль медичної сестри в діагностичному та лікувально-профілактичному процесі неухильно зростає. Згідно з сучасними вимогами, діяльність медичних сестер визначається як науково обґрунтований комплекс заходів, спрямованих на підтримку і покращання фізичного, психічного та соціального статусу хворого, який надається середнім медперсоналом у межах виконання своїх функціональних обов'язків [12].

Питання якісної підготовки медичної сестри стоїть на сьогодні особливо гостро, адже разом із наданням медичних послуг нинішня медична сестра бере участь поряд із лікарем, а в окремих випадках і без нього у встановленні медсестринського діагнозу. Варто зауважити, що зусилля медичної сестри при його встановленні спрямовані на людину, тоді як медичного діагнозу, який встановлює лікар – на хворобу. А це означає, що лікар займається діагностикою та лікувальною роботою, медична сестра – доглядом за пацієнтом, використовуючи наявний арсенал медичних послуг. Догляд за хворим за обсягом медичних послуг суттєво перевищує діагностично-лікувальну роботу лікаря.

На нашу думку, для підвищення якості підготовки медичної сестри фундаментальні навчальні дисципліни хіміко-біологічного циклу повинні вивчатися з урахуванням певних особливостей, які полягають у максимальному наповненні знань умінь і навичок змістом, що відповідає майбутній професійній діяльності та мати елементи дослідження.

Аналіз попередніх публікацій і досліджень показує, що проблемам підготовки медичної сестри приділено значну увагу вчених та педагогів-дослідників. Зокрема, проблематику реформування системи охорони здоров'я й сестринської освіти вивчали науковці медичного профілю:

Н. Банадига, Ю. Вороненко, І. Костенко, В. Лойко, Б. Локай, Н. Пасечко, В. Пирогова, Н. Хабарова, Т. Чернишенко, М. Шегедин. Шляхи удосконалення навчальної діяльності студентів у вищих навчальних медичних закладах і медичних коледжах досліджували Л. Артемчук, О. Біловол, О. Волосовець, Л. Джулай, Х. Мазепа, Є. Мілерян, М. Шегедин. Проблему підготовки педагогічних кадрів зі спеціальності сестринська справа висвітлювали Т. Кудрявцева, Л. Ольховська, М. Панченко. Проблеми медичної освіти в Україні та в світі розкрито у дослідженнях І. Булах, В. Москаленко, В. Передерія, Ю. Поляченко, Я. Цехмістера, Н. Яреми. Наукові дослідження з питань викладання хіміко-біологічних дисциплін у медичних навчальних закладах присвячені праці Л. Дольнікової, В. Копетчук, М. Лукащука, І. Люшук, Л. Романишиної, Т. Темерівської.

Виклики часу викрили перед суспільством недоліки системи охорони здоров'я – як наслідок, а причини цього є більш глибинними й, на нашу думку, лежать більшою мірою в недосконалому стані системи підготовки медичних кадрів. Підтвердженням цього є виступ провідного наукового співробітника Української військово-медичної академії МОУ В. Жаховського на засіданні науково-методичного семінару “Роль і місце військової медицини в єдиному медичному просторі України щодо реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я”, який зауважив: “Події останніх часів показали нам яку величезну кількість проблем ми маємо у медичному забезпеченні у воєнний час, а саме: незадовільне забезпечення медичних служб; необізнаність медичних працівників; обмеженість технічних можливостей медичних служб” [15].

Ми погоджуємось із твердженням Т. Бабенко про те, що серед недоліків якісної підготовки медичних сестер у медичних коледжах є сучасна система навчання, яка характеризується недостатнім спрямуванням освітнього процесу на дослідницьку діяльність студентів. Тому, на її переконання, доцільною умовою подолання визначених проблем є спрямування навчального процесу не на засвоєння значної кількості інформації з подальшим її відтворенням, а на активний пошук та критичний аналіз необхідного матеріалу, творчого підходу до розв'язання проблем і, як результат, отримання нових знань, які, за умови практичної діяльності, трансформуються у професійні вміння [2].

Однак результати аналізу джерел з проблеми підготовки медичних сестер свідчать про недостатнє її вивчення щодо науково-педагогічного комплексного дослідження, яке б висвітлювало зміст та організацію професійної підготовки медичних сестер в умовах медичного коледжу на основі міжпредметних зв'язків.

Мета статті – розкрити деякі особливості формування фахової компетентності майбутніх медичних сестер в умовах медичного коледжу з використанням міжпредметних зв'язків у процесі вивчення хіміко-біологічних дисциплін.

Одним із пріоритетних напрямів державної політики щодо розвитку та реорганізації медичної освіти є компетентісна орієнтація, оновлення змісту освіти та форм навчально-виховного процесу. Про необхідність під-

вищення рівня професійної компетентності спеціалістів-медиків наголошено у новій редакції Закону України “Про вищу освіту” (2011), Міжгалузевій комплексній програмі “Здоров’я нації” на 2002–2011 рр., “Концепції розвитку охорони здоров’я населення” (2000), “Програмі розвитку медсестринства на 2005–2010 рр.”, проекті “Національної стратегії розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр.”.

Керуючись цими документами та враховуючи вимоги сьогодення, дисципліни хіміко-біологічного циклу як компонент цілісної освітньої системи медичного коледжу повинні вивчатися в руслі прийнятої ступеневої безперервної освіти. Це передбачає перехід на особистісно-орієнтоване, професійно спрямоване навчання, що відображає у своєму змісті і навчальному процесі не тільки провідні тенденції вищої медичної освіти та вимоги суспільства до нього, а й забезпечує виконання державних стандартів, що орієнтується на стратегічні цілі XXI ст. – підвищення інтелектуального потенціалу фахівця будь-якого медичного профілю. В таких умовах зростає не тільки актуальність професійної підготовки медичних сестер, а й саме розуміння поняття “медична сестра”. Нам імпонує визначення цього поняття, що запропоноване Міжнародною радою медичних сестер: “Медична сестра – це особа, яка пройшла підготовку за основною програмою медсестринського навчання, одержала достатню кваліфікацію та має право виконувати в своїй країні відповідальну роботу з медсестринського обслуговування, маючи на меті зміцнення здоров’я, запобігання хворобам та здійснення догляду за хворими” [4]. Але змістовніше з чітко підкресленою для пацієнта значущістю характеризує медичну сестру В. Хендерсон [1] яка вказує, що медична сестра – це ноги безногого, очі сліпого, підтримка дитині, джерело знань і впевненості для молодої матері, уста тих, хто надто безсилий та заглиблений у себе, щоб говорити.

Виходячи з поданих визначень, неможливо переоцінити роль медичної сестри та її діяльності у системі надання медичних послуг, проте існуюча система підготовки медичних сестер з урахуванням нових вимог суспільства й сучасних тенденцій розвитку вищої освіти, сучасні потреби охорони здоров’я в компетентних фахівцях породили низку суперечностей, зокрема між:

- рівнями шкільної та вимогами вищої освіти до навчальних досягнень абітурієнтів;
- необхідністю сформувати особистість медичного працівника як компетентну, високопрофесійну, гуманну й лідируючу особистість, орієнтовану на виконання спеціалізованих завдань при відсутності необхідних інтеграційних курсів, у тому числі хімічних чи біологічних;
- неоціненою значущістю курсу хіміко-біологічних дисциплін для медичної освіти, розвитку медичного мислення, інтелекту й недооцінкою його в складі загальнонаукової та професійної підготовки, недостатнім рівнем його системності та кількості навчального часу для його свідомого й дієвого засвоєння;
- цільовим призначенням хімічних і біологічних дисциплін – забезпечити вихідну хімічну та біологічну грамотність і загальнотеоретичну хі-

мічну й біологічну підготовку медичної сестри, засвоєння основних ідей, понять, законів, теорій, необхідних для вивчення інших дисциплін і відсутність належного міждисциплінарного взаємозв'язку з предметами хіміко-біологічного та спеціального блоків.

Один зі шляхів вирішення цих суперечностей – інноваційна перебудова хіміко-біологічної освіти на основі міжпредметних взаємозв'язків з урахуванням особливостей підготовки медичних сестер.

Хіміко-біологічні дисципліни широко подані в курсі ступеневої підготовки медичної сестри. Так, шкільний курс хімії вивчається протягом двох семестрів (76 год), а курс біології протягом трьох семестрів першого та другого року навчання (192 год). Другий рік навчання на відділенні “Сестринська справа” передбачає вивчення медичної хімії протягом двох семестрів (135 год), медичної біології – один семестр (81 год). Крім того медичні сестри вивчають дисципліни біологічного циклу: анатомію і фізіологію (по 135 год), патоморфологію та патофізіологію (162 години), основи біофізики та медичної апаратури (81 година) та мікробіологію (108 год). Здобувачи спеціальності “Медсестра-бакалавр” студенти вивчають біологічні дисципліни: медичну біологію, паразитологію і генетику (108 год), біофізику та медичну апаратуру (108 год), мікробіологію, вірусологію, імунологію (162 год). Хімічні дисципліни подані біонеорганічною, фізколоїдною, біоорганічною хімією (по 45 год кожна) та біологічною хімією (135 год). З першого погляду перелік дисциплін хіміко-біологічного циклу є досить широким, проте кількість годин на їх вивчення, на наш погляд, має відповідати профільному рівню, але це питання є змістом окремого обговорення.

Для медичної освіти хіміко-біологічні дисципліни мають значну вагу, адже володіють широкими можливостями для виявлення теоретичних, прикладних медичних знань, формувань різноманітних умінь, інтелектуальних можливостей студентів (мислення, логіка, пам'ять, уміння використовувати знання на практиці в різних ситуаціях тощо), що мають важливе значення в становленні компетентної медичної сестри. Тому ефективність та якість підготовки майбутніх медичних сестер більшою мірою залежить від знань умінь та навичок, набутих при вивченні хіміко-біологічних дисциплін [5; 6; 7] на всіх етапах ступеневої освіти.

Перш ніж розкрити деякі особливості підготовки медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків при вивченні хіміко-біологічних дисциплін, необхідно вказати, що поняття “особливість” ми розуміємо як особливу ознаку чогось, що вирізняє його від іншого. Подібне твердження в Словнику синонімів [17], де вказано, що особливість (те, що характеризується чимсь особливим) – це ознака, властивість, риса, прикмета, якість, (про вияв чогось) знак, показник, свідчення чого-небудь. За словником української мови особливість – це характерна риса, ознака, властивість кого-, чого-небудь [18].

Проаналізувавши праці науковців та дослідників з питання особливостей організації навчального процесу, зауважимо на переліку поданому В. Копетчук, де особливості орієнтовані на майбутню професійну діяль-

ність та адаптовані для медичного навчального закладу, що в умовах вивчення природничо-математичних дисциплін [14]:

- мотивація навчання, пов'язана з майбутньою професійною діяльністю;
- комплексний підхід до вивчення природничо-математичних дисциплін з використанням міжпредметних зв'язків;
- врахування специфіки майбутньої професійної діяльності студента;
- вибір оптимальних форм, методів, прийомів навчання природничо-математичних дисциплін з наданням студентам максимальної самостійності при проведенні різних типів навчальних занять;
- організація занять у спеціальних умовах, наближених до майбутньої професії;
- позитивний вплив навчального колективу, викладачів на вивчення основ наук.

Керуючись досвідом та напрацюваннями колег [3; 9; 10; 16] і деякими власними спостереженнями [8; 19], встановлено, що хіміко-біологічні дисципліни виконують у медичному вузі завдання: а) з'єднуючої ланки між довузівським та вузівським етапами хіміко-біологічної освіти; б) складовою основи для вивчення інших фундаментальних і природничих дисциплін, інструмента в розумінні хімічної та біологічної картини природи й сутності функціонування людського організму; в) компонент спеціальних медичних дисциплін.

Беручи до уваги напрацювання вчених і дослідників та власні напрацювання, ми виокремлюємо особливості підготовки медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків при вивченні хіміко-біологічних дисциплін, які забезпечують значною мірою покращення якості підготовки медичних сестер. Ключові з них:

- наявність професійно-зорієнтованого навчально-методичного комплексу інформаційного забезпечення дисципліни (підручники, задачники, посібники, презентації, відеофільми тощо);
- наповнення змісту лабораторних і практичних робіт дослідями й завданнями максимально наближеними до професійної діяльності медичної сестри;
- систематичне використання інформаційно-комунікаційних технологій;
- обов'язковий моніторинг і контроль рівня навчальних досягнень на кожному занятті;
- індивідуальна робота з обдарованими студентами;
- контрольована позааудиторна самостійна робота студентів;
- експериментально-дослідницька діяльність студентів;
- проведення екскурсій на хімічні виробництва, в лабораторії при лікувальних установах і діагностичних центрах та дослідницьких експедицій;
- залучення викладачів фундаментальних і спеціальних дисциплін до організації та проведення інтегрованих занять.

Найважливішою особливістю, засадничою кожній із поданих є орієнтація на медичну теорію і практику та діяльність майбутньої медичної сестри.

Особливої потреби в характеризуванні кожної із властивостей ми не бачимо, проте вважаємо за необхідне розкрити окремі з них. На нашу думку, забезпечення студентів навчально-методичним комплексом та іншими інформаційними джерелами має бути на різних носіях інформації (класичних та електронних). Проте особливість у цьому випадку полягає у створенні авторських навчальних підручників, посібників, задачників, педагогічних програмних засобів тощо. В основі комплексу підручники, що повністю адаптовані до навчання медичних сестер [11; 13], але робота по їх доповненню та удосконаленню триває. Крім того, нами розроблено й апробовано збірник задач та вправ із професійним спрямуванням і посібник для медичної сестри по наданню долікарської допомоги потерпілим при отруєнні хімічними речовинами, отруйними рослинами, грибами та ядовитими організмами. Здійснюється робота по створенню презентаційних лекцій, поповнення відеоматеріалів.

Зауважимо на індивідуальній роботі з обдарованими студентами, адже важливим є коригування навчальної траєкторії таких студентів щодо подальшої ступеневої освіти, “втрату”, або переорієнтацію на інший фах вважаємо неприпустимою. Ми практикуємо виконання такими студентами як загальних для всіх завдань, так й індивідуальних довгострокових (протягом семестру), за результатами яких проводиться зведена студентська конференція та тематичні вечори. Суттєвою допомогою таких студентів для урізноманітнення навчального процесу є реферативні виступи, повідомлення, звіти пошукової роботи тощо.

Систематичне використання інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість викладачу та студентам дотримуватись вимог часу, оперувати оновленими знаннями, фокусувати їх у площину розв’язання медичних проблем, дистанційно перебувати на “передовій” боротьби між життям та смертю. Робота з комп’ютером дає можливість викладачу та студенту постійно й оперативно вести моніторинг, контроль і коригування освітньої навчальної діяльності.

Однією з важливих особливостей проведення занять із навчання хіміко-біологічних дисциплін є можливість залучення викладачів-клініцистів до проведення інтегрованих занять. Серед студентів медичних навчальних закладів особливим авторитетом наділені викладачі клінічних дисциплін. Поява такого викладача на заняттях хімії або біології навіть на незначний проміжок часу з інформацією, що пов’язана з професійною діяльністю, стимулює увагу, породжує зацікавленість, спонукає до пошуку відповідей на питання, які за звичайних умов лишаються поза увагою студентів. Недоліком проведення таких занять є потреба у витраті додаткового часу для його розробки та підготовки, проте сторицею повертається у вигляді досягнення педагогічної мети, задоволенням викладачів від своєї роботи підвищенням мотивації студентів до навчальної діяльності.

У проведенні практичних і лабораторних робіт важливим є виконання завдань, передбачених програмою, але, на нашу думку, ці завдання потребують деякої корекції змісту. На нашу думку, такі завдання переважно мають нести ситуаційний характер, моделювати клінічну історію, перебіг

хвороби, патологічні біохімічні процеси тощо. Проведення таких досліджень на практичному занятті студентами є більш успішним, адже є глибоко вмотивованим, цікавим і незвичним.

Висновки. Спираючись на теоретичні засади професійної педагогіки та принципи й закони дидактики, враховуючи особливості підготовки медичної сестри, ми визначили напрями подальших наших досліджень, які передбачають визначення організаційно-педагогічних умов забезпечення фахової компетентності майбутніх медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків.

Отже, проаналізувавши характерні особливості підготовки медичних сестер на основі міжпредметних зв'язків при вивченні хіміко-біологічних дисциплін, дійшли висновку, що:

– організація навчально-виховного процесу з використанням міжпредметних зв'язків з підготовки медичної сестри у медичному коледжі потребує узгодженості навчальних планів, програм хіміко-біологічних та спеціальних дисциплін і повинна відповідати основним законам та принципам професійної педагогіки вищої школи;

– особливої уваги потребує методичне та матеріально-технічне забезпечення навчальних дисциплін хіміко-біологічного циклу;

– навчально-виховна діяльність викладача хіміко-біологічних дисциплін у медичному коледжі з використанням міжпредметних зв'язків потребує додаткового “занурення” в царину медицини, постійної самоосвіти та вдосконалення;

– навчання обдарованих студентів у медичному навчальному закладі потребує окремого вивчення та коригування навчальної траєкторії індивідуально до кожного студента;

– організація та проведення занять у тандемі викладачів-клініцистів і викладачів хіміко-біологічних дисциплін дає кращі результати у підвищенні рівня навчальних досягнень студентів, дає змогу підсилити їх мотивацію до оволодіння професійними компетенціями.

Список використаної літератури

1. Henderson's Philosophy in Nursing [Electronic resource] / A blog site in tribute to Virginia Henderson's contributions in our profession. – Mode of access: <http://nursinghenderson2009.blogspot.com>.

2. Бабенко Т. П. Дослідницька діяльність студентів у контексті реформування медсестринської освіти [Електронний ресурс] / Т. П. Бабенко // Вища освіта в медсестринстві: проблеми і перспективи : Всеукр. наук.-практ. конфер., Житомир, 23 листопада 2012 р. / за ред. В. Й. Шатило. – Житомир, 2012. – 268 с. – Режим доступу: http://zhim.org.ua/images/medsestrinstvo_ok.pdf.

3. Бухальська С. Є. Розвиток педагогічної компетентності викладачів у системі методичної роботи медичного закладу : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / С. Є. Бухальська. – Київ, 2013. – 319 с

4. Всемирная организация здравоохранения. Восьмая общая программа работы (на период 1990–1995 гг. включительно) // Здоровье для всех. – Женева, 1987. – № 10. – 267 с.

5. Дольнікова Л. В. Інтегративно-диференційований підхід до структурування змісту природничих дисциплін у медичних коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Дольнікова Любов Василівна ; АПН України, Ін-т педагогіки і психології проф. освіти. – Київ, 2000. – 187с.

6. Копетчук В. А. Професійна спрямованість навчання предметів природничо-математичного циклу в медичному коледжі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Копетчук Валентина Анатоліївна ; АПН України, Ін-т педагогіки. – Київ, 2009. – 252 с.

7. Литвинова Т. Н. Преимущество химической подготовки в системе “школа-вуз” / Т. Н. Литвинова // Естественно-математическое образование в современной школе : сб. науч. тр. / под общ. ред. М. А. Шаталова. – 2009. – Вып. 2. – С. 19–23.

8. Лукашук І. М. Використання різнорівневих професійно спрямованих завдань та ситуаційних задач у процесі навчання хімії медичних сестер в медичному коледжі як організаційно-педагогічна умова / І. М. Лукашук // The European Scientific and Practical Congress “Global scientific unity 2014”. 26–27 September 2014 Prague (Czech Republic): тези доп. – 2014. – С. 208.

9. Лукашук М. М. Дидактичні умови використання нових інформаційних технологій в навчанні біології і хімії в медичних коледжах : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Лукашук Микола Миколайович. – Вінниця, 2007. – 192 с

10. Маркович О. В. Формування професійних умінь майбутніх медичних сестер хірургічного профілю засобами алгоритмізації : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / О. В. Маркович ; Ін-т пед. освіти і освіти дорослих АПН України. – Київ, 2009. – 284 с.

11. Медична біологія : підручник для студ. вищ. мед. навч. закл. I–II рівнів акредитації / Р. О. Сабадишин, С. Є. Бухальська. – 2-е вид. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 368.

12. Медсестринська діагностика та допомога [Електронний ресурс] // MEDCOLIFES. – Режим доступу : <http://www.medcolifes.ru/study-282-1.html>.

13. Органічна хімія : навч. підруч. / Л. М. Романишина, Р. О. Сабадишин, І. М. Хмеляр, М. М. Лукашук. – Рівне : Рівнен. друк., 2006. – 503 с.

14. Особливості організації викладання предметів природничо-математичного циклу в медичних навчальних закладах [Електронний ресурс] / В. А. Копетчук // Вісник Житомирського державного університету. – Вип. 50. – С. 104–107. – Режим доступу: http://eprints.zu.edu.ua/4265/1/vip50_22.pdf.

15. Постійний науково-методичний семінар 12.12.2014 р. “Роль і місце військової медицини в єдиному медичному просторі України щодо реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я” [Електронний ресурс] / В. О. Жаховський “Воєнно-медична доктрина: її місце серед нормативно-правових актів держави та роль у формуванні системи медичного забезпечення військовослужбовців і цивільного населення України у воєнний час” – Режим доступу: http://212.111.196.8:8081/upr_fundament_doslidzhen/seminar/12-122014/_Forms/AllItems.aspx.

16. Романишина Л. М. Формування ключових компетентностей майбутніх фахівців у процесі навчання в медичному коледжі / Л. М. Романишина, І. М. Хмеляр, М. М. Лукашук // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2011. – № 2. – С. 71–78.

17. Словник синонімів (Л. Полюга) / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=term&d=23&t=3029>.

18. Словник української мови : в 11 т. [Електронний ресурс]. – 1974. – Т. 5. – 779 с. – Режим доступу: <http://sum.in.ua/p/5/779/1>.

19. Формування дослідницьких умінь на заняттях хімії як складова професійної компетентності медичної сестри [Електронний ресурс] / І. М. Лукашук // “Wspólne zdrowie” “Częstochowa-2013” : матер. Міжнар. конфер. – С. 65–86. – Режим доступу: <http://www.flipsnack.com/flip-preview/ftnl4jkh>.

Стаття надійшла до редакції 04.02.2015.

Лукашук И. Н. Особенности подготовки будущих медицинских сестер на основе межпредметных связей при изучении химико-биологических дисциплин

В статье раскрыты основные особенности подготовки медицинских сестер на основе межпредметных связей, отмечены некоторые пути их использования для повышения качества учебных достижений студентов по химико-биологическим дисциплинам

линам. Определены некоторые аспекты видения подготовки компетентной медицинской сестры в условиях медицинского колледжа на основе межпредметных связей. Установлены направления дальнейших исследований, которые предусматривают определение организационно-педагогических условий обеспечения профессиональной компетентности будущих медицинских сестер на основе межпредметных связей.

Ключевые слова: особенности подготовки, медицинские сестры, межпредметные связи, химико-биологические дисциплины.

Lukashchuk I. Features of Preparing Future Nurses on the Base of Interdisciplinary Connections in Teaching Chemical and Biological Disciplines

Reforming the healthcare system and preparing system of medical employees, including nurses were actual long time ago in Ukraine. Besides, unexpected military challenges in peacetime significantly affect evolution of preparing doctors and nurses. These and other factors motivate society to debate and adoption of a new military-medical doctrine of Ukraine, it will contains corrections in educational process in medical school.

Requirements to quality of professional nurses teaching appear in these conditions. They are: fluent in basic and specialized knowledge, skills and trainings of patient care, capacity for analytical thinking and creative activity, ability to self-improvement.

We think, foundations of the this professional features are teaching fundamental disciplines, where chemical and biological subjects are basic. Studying chemical and biological disciplines decides some contradictions, which arised in condition of current Medical Education system.

We analyzed scientists pedagogic-scientific works and we pay attention on features preparing nurses on the base of interdisciplinary connections in teaching chemical and biological subjects, which can improve preparing quality.

They include:

- providing professionally oriented educational complex;*
- creation contents of laboratory and practical works by experiments and tasks with the approach to the professional activities of a nurse;*
- systematical using information-communication technologies;*
- individual work with smart students;*
- controlled extracurricular self-study activities of students;*
- experimental – research activities of students;*
- carrying out of excursions to chemical manufacturing, laboratory at hospitals and diagnostic center;*
- attraction teachers of basic and special disciplines to organize and doing integrated classes.*

We have identified further areas of our research based on the theoretical foundations of professional nursing pedagogical and didactics principles and laws. We are sure they will assign the organizational and pedagogical conditions for professional competence of nurses based on intersubject relations.

Key words: nurse, intersubject relations, medical college, chemical-biological disciplines, features of preparation.